

10.07.2018, 00:05

Eesti kunstnikud jõudsid kuulsa Tate Moderni radarile (4)

Jarita Maarja Rintamäki
jaritamaaria.rintamaki@epl.ee

Tate Moderni rahvusvaheliste kogude kuraator Dina Akhmadeeva leiab, et ka kommunismiaegsetes piiratud tingimustes loodi Eestis kõrgel tasemel kunsti, mis mõjutasid kogu Nõukogude Liitu.

Foto: Madis Veltman

Tallinna kunstieluga tegi tutvust maailma populaarseima kunstimuuseumi Tate Modern toetajate grupp.

Tate Moderni delegatsioon külastas äsjasel ringkäigul Baltimaade pealinnade kunstimuuseumi ja -galeriisid ning kohtus kohalike kunstnikega. Tallinn oli reisi lõppsihtpunkt. Siin käisid Tate Moderni toetajad eelmisel nädala lõpus vaatamas Kumu uut näitust „Ekraani arheoloogia“ ning tutvusid ka väiksemate ja alles arendusjärgus olevate kunstikeskustega. „Me soovime, et meie toetajad saaksid näha nii riiklike kunstiasutuste väljapanekuid kui ka alles tuntust koguvate kunstnike loomingut. Selleks, et aidata neil mõista, milline on Eesti kunsti ajalooline narratiiv ja tänapäev ning kuidas see riik on ajas muutunud,“ selgitas muuseumi rahvusvaheliste kogude kuraator Dina Akhmadeeva.

Hoolimata sellest, et vaba kunsti lokkamiseks oli Nõukogude Eestis pinnas kehv, leiab Akhmadeeva, et isegi piiravas ajastus loodi väärtuslikke teoseid, mis mõjutasid kogu Nõukogude Liitu. „Mina arvan, et tollal kerkis Eestis esile mitmeid paeluvaid kunstnikke. Võtame näiteks Ülo Soosteri. Soosteri loomingul oli Moskvale muundav toime. Kunstnik Ilja Kabakovi kirjutistest on näha, et tema ja Soosteri looming mõjutasid teineteist vastastikku. Sellest võib järeldada, et Moskva polnud üksinda nõukogude kunsti keskus, mille järgi kõik teised joondusid, vaid liiduriikidest tugevalt mõjutatud,“ rääkis Akhmadeeva.

Kas mõni Eesti kunstnik võib ka Tate Moderni saalidesse jõuda, ei taheta veel öelda, kuid Ülo Soosteri loomingut tõstetakse eraldi esile. Pildil Soosteri teos "Taastatud Mirage" aastast 1953. Avaldatud Soosteri perekonna loal, kellele kuuluvad kõik Ülo Soosteri teoste õigused. Repro

Poliitika ei tohiks Akhmadeeva arvates kunsti uurimisele jalgu jääda. „Ma ei leia, et peaksime seda ajajärku eirama pelgalt poliitilistel põhjustel, kuigi mõistan, et see on keerukas teema. Leian, et ka poliitiliste võimude vastu võitlemine on olnud arvestatav kunstiallikas.”

Rahvusvaheline tegevusulatus

Tate Modern on Londonis Thamesi jõe kaldal asuv modernse ja kaasaegse kunsti muuseum, mille kollektsiooni kuulub kunstiteoseid üle kogu maailma.

Muuseum on tegelenud rahvusvahelises mõõtmes kunstikogumisega 2000. aastast alates, mil endises Bankside'i elektrijaamas avati modernse ja kaasaegse kunsti muuseum. Tate Modernil on koostööpartnereid üle maailma. „Kunsti mitmekesisuse näitamine on meie missiooni keskne osa. Eri maade kunstirikkuste esiletoomine on vajalik, sest maailmas on mõned regioonid ja kunstnikud privileegitudam kui teised ning suur osa loomingust jääb tähelepanuta,” rõhutas Akhmadeeva Tate Moderni panust inimeste teadmiste avardamisse maailma kunstiloomingu vallas.

„Rahvusvaheline kunsti levik sõltub sotsiaalsetest tingimustest ja keerukatest võrgustikest. Olles teadlikud struktuurist, milles kunstimuuseumid toimivad, soovime vaadata sellest kaugemale ja uurida alasid, mis on Lääne-Euroopa muuseumite fookusest välja jäänud. Me tahame sisse suumida ja anda laiaulatusliku pildi modernse ja kaasaegse kunsti ajaloost.”

Muuseum on tegelenud rahvusvahelises mõõtmes kunstikogumisega 2000. aastast alates.

Akhmadeeva arvates on Eesti kahekümne aastaga teinud läbi märkimisväärse arengu. „Eelmisel aastal olin siin muuseumi jaoks uurimistööd tegemas. Mulle avaldas sügavalt muljet Eesti kiire areng 1990. aastatel. See, kuidas Eesti muutus endisest Nõukogude liiduvabariigist digitaalseks, tulevikule orienteeritud ja ettevõtlikuks riigiks. Tunnen end nagu sotsioloog, püüdes mõista, kuidas on sinne kunst seotud Eesti identiteedi ja minevikuga.”

Eesti kuvand on Akhmadeeva silmis erinevalt Lätist ja Leedust võrdlemisi skandinaavialik. „Ma ei näe Baltimaaid kunstilise triona,” loeb ta Eesti pigem Põhjamaade hulka. „Eesti identiteedis on palju põhjamaist. Kui ma esimest korda Eestit külastasin, siis mind hämmastas selle riigi innovatiivsus ja valmidus eksperimenteerida. Siinsetel kunstiprojektidel on alati ettevõtlik külg ja siin tehakse digitaalseid katsetusi. Näitus, mida Kumus külastame, kajastab samuti seda, kuidas meediakunst liigub digitaalsesse sfääri.”

Tate Modern viib oma toetajad igal aastal ringreisile ühte regiooni, millega muuseum koostööd teeb. „Meie eesmärk on tutvustada oma toetajatele kunsti mitmekesisist palet,” sõnas kuraator.

Akhmadeeva loodab, et Tate Moderni toetajatel on Eestist lahkudes põhjalikum pilt Eesti riigist ja kunstielust. Ta hindab võimalust luua suhteid kohalike kunstiasutuste ja kunstnikega ning leida uurimistööde kaudu materjali Tate Moderni edaspidiseks tööks. Reisi tulemused võetakse kokku järgmisel Tate Moderni komisjoni töökoosolekul.

Tate Modern

Tate Modern on kõrgetasemeline kunstimuuseum Londoni kesklinnas, ajaloolises Bankside'i elektrijaama hoones. Hoone planeeris arhitekt George Gilbert Scott, kelle kujundatud on ka klassikaline punane telefonikabiin. Tate Moderni kolleksiooni kuulub kunstiteoseid üle maailma, nende hulgas mainekate kunstnike Picasso, Mondriani, Dali ja Rothko töid. Muuseum avati 2000. aastal ja seda on praeguseks külastanud üle 40 miljoni inimese. Tate Moderni missioon on laiendada rahva arusaama rahvusvahelisest modernsest ja kaasaegsest kunstist ning pakkuda võimalust seda tasuta nautida.

Tagasiside oli väga hea, nimedest on veel vara rääkida

Karin Laansoo, Eesti kaasaegse kunsti arenduskeskuse juht

Tate Moderni reis läks korda, komisjon sai kohalikust kunstiväljast põhjaliku ülevaate. Tagasiside nii kunstnike praktikale, kohalikele institutsioonidele kui ka soojale vastuvõtule oli ülimalt positiivne. Praegu on protsess Tate'i poolt kunstivälja kaardistamise etapis, seega on neid huvitavatest nimedest veel vara rääkida. On väga oluline, et meie regiooniga tegelevad kuraatorid jõuaksid läbi töötada kõik materjalid, et muuseumi jaoks panna Eesti kunstist kokku tervikpilt neid huvitava perioodi kohta, milleks on 1960. aastad kuni tänapäev.

Tavaliselt muuseum oma ostuprotsessi ei kommenteeri ja praegu teame üksnes seda, et järgmise Ida-Euroopa ostukomisjoni töökoosolekul vaadatakse üle seni tehtud kunstiajalooline uurimistöö, kuulatakse ära kuraatorite soovitusel ja otsustatakse, millised on järgmised sammud.